

Čtení z proroka:

Rychle do bezpečí, synové Benjamínovi, *pryč* z Jeruzaléma. V Tekóji trubte *na* beraní roh a nad Bét-keremem zapalte signální oheň, protože ze severu shlíží zlo a velká zkáza.

² Zničím *tu* krásnou a zhýčkanou dceru sijónskou. ³ Přijdou k ní pastýři se svými stády, postaví si stany okolo ní a každý spase svůj podíl. ⁴ Nachystejte proti ní válku. Povstaňte a vyrazte v poledne. Běda nám, protože den se chýlí ke konci a večerní stíny se prodlužují. ⁵ Povstaňte, vyrazte v noci a zničme její paláce.

⁶ Neboť toto praví Hospodin zástupů: Pokácejte stromy a navršte proti Jeruzalému *obléhací* násep. *Je* to město *k tomu* určené, uvnitř *je* plné útlaku. ⁷ Jako studna uchovává svou vodu svěží, tak *ono* uchovává svěží své zlo. Je v něm slyšet násilí a zkáza, stále *je* přede mnou nemoc a rána. ⁸ Dej si poradit, Jeruzaléme, jinak se od tebe má duše odvrátí, jinak tě učiním zcela opuštěnou, neobydlenou zemí. ⁹ Toto praví Hospodin zástupů: Jistě budou paběrkovat ostatek Izraele jako révu. Vztáhni znovu svoji ruku jako česač hroznů na ratolesti. ¹⁰ Ke komu mám mluvit, *koho* varovat, *aby* slyšeli? Hle, mají ucpané uši, nejsou schopni dávat pozor. Hle, Hospodinovo slovo jim bylo k posměchu, nemají v něm zálibení. ¹¹ Jsem plný Hospodinova hněvu, jsem vyčerpán *tím, že ho musím* snášet. Vylej *ho* na dítě na ulici a na mládence, *kteří* spolu důvěrně hovoří, vždyť i muž s ženou budou polapeni, stařec s *tím, kdo je* plný dnů. ¹² Jejich domy stejně jako pole a ženy budou předány jiným, neboť vztáhnu svou ruku proti obyvatelům této země, *je* Hospodinův výrok, ¹³ protože všichni od nejmenšího do největšího pro sebe hrabou *nekalý* zisk, od proroka až po kněze všichni podvádějí. ¹⁴ Napravují zkázu mého lidu povrchně slovy: Pokoj, pokoj, ale *žádný* pokoj není. ¹⁵ Styděli se, že páchali odpornou věc? Ani trochu se nestyděli, ani se hanbit neumějí. Proto padnou s padajícími; v čase, *kdy je* navštívím, se zapotácejí, praví Hospodin. ¹⁶ Toto praví Hospodin: Zastavte se na cestách a rozhlížejte se! Ptejte se na dávné stezky: Kde *je* ta dobrá cesta? Jděte po ní a najděte místo odpočínutí pro své duše. Říkají však: Nepůjdeme. ¹⁷ Ustanovil jsem vám strážné *se slovy*: Dávejte pozor na zvuk beraního rohu. Říkají však: Nebudeme dávat pozor. ¹⁸ Proto slyšte, národy, a znej, shromáždění, *co se s nimi stane*. ¹⁹ Slyš, země: Hle, přivedu na tento lid zlo, ovoce jeho úmyslů, protože nenaslouchali pozorně mým slovům. A můj zákon? Tím pohrdli. ²⁰ Na *co je* mi kadidlo pocházející ze Šeby a vonné koření z daleké země? Vaše zápaly se *mi* nezalíbí a vaše oběti mě nepotěší. ²¹ Proto takto praví Hospodin: Hle, já kladu tomuto lidu překážky a klopýtnou o ně otcové spolu se syny, soused i jeho přítel a zahynou.

Jeremjášovo proroctví 6:1-21

Říkají “Pokoj, pokoj!” když žádný pokoj není

“To nemá žádnou cenu!” komentujeme někdy své rozhovory v nichž ten druhý neposlouchá. Jistě, je v tom kus našich emocí. Měli bychom pochopit, že ten druhý ani nemůže, ale na druhou stranu je v tom také kus realismu. Přece jenom musíme mít také úctu k sobě a ke své práci. Je pochopitelné, že těžko snášíme, když je naše práce naprosto marná. Jeremjáš viděl, že se namáhá naprosto zbytečně; také viděl, že Izrael už snad ani nemůže - a přesto mu adresuje výzvy k pokání (Verše 6:8 a 16). Nemůže jinak.

1. Odstavec první - Vyjděte

Synové Benjaminovi byli v Jeruzalémě doma.¹ V Tekoji z nich byli utečenci. Bylo to směrem do pouště, která sice v čas dešťů kvetla, ale většinu běžného roku byla suchá. (Tekójského pasáka dobytka Ámose (malý prorok) známe.) Mezi stády by urození Benjaminci strádali, už asi ani ve stanech neuměli žít. Bylo by to pokoření. Ale byla to jediná šance pro přežití.

¹ Jeruzalém ležel na rozhraní území kmenů Benjamin a Juda. Jeremjáš byl Benjaminec.

Bét-kerem (Ramat Rahel) je po cestě z Jeruzaléma k Betlému. Místo má pověst letního královského paláce a je také na cestě do Tekóje, která je za Betlémem. Tedy je to výzva pro obyvatele Jeruzaléma k organizovanému útěku, který bude oznámen řádnými signály.² Podobnou výzvu k útěku opakuje Pán Ježíš a myslí tím především na zkázu Jeruzaléma po roce 70 po Kristu.³ Útěk může zachránit slabší a nemocné, ale řešením není. Z dějin víme, že se obyvatelé okolních národů vyznamenali tím, že utečence vydávali a odpírali jim azyl. Přesně, jako v době pogromů na Židy před šedesáti lety v našich zemích. A jako mnohdy ve válkách, které postrádaly válečnou etiku (i válka má svůj vojenský řád - viz husitská pravidla Jana Žižky) bojovalo se v noci a plenilo se i po západu slunce. Okolní národy spásaly Izrael jako pastýři se svými stády. Tady je jasně vidět, že nešlo jen o Babylóňany. Jejich dílo dokonali další.⁴

2. Odstavec druhý - Zlo je uvnitř!

Zkáza Jeruzaléma je neodvratná. Zlo je skryto uvnitř a nelze jej opravit. "Toto praví Hospodin zástupů: Pokácejte stromy a navršte proti Jeruzalému *obléhací* násep. *Je to město k tomu určené, uvnitř je plné útlaku.* Jako studna uchovává svou vodu svěží, tak *ono* uchovává svěží své zlo. Je v něm slyšet násilí a zkáza, stále *je* přede mnou nemoc a rána." (6:8) To zní až démonsky. Představí-li si člověk nádrž na vodu, dnešní vodojem, kde by se konzervovala špatná voda, pak má distribuce této převzácné a obecně potřebné tekutiny nakažené jedem dalekosáhlý dopad.

Důležitá je neopravitelnost lidského srdce, jak později Jeremjáš poznamená (6:27nn) ale i výslovně: "Srdce *je* lstivé nade vše, je nevléčitelné. Kdo mu porozumí? Já, Hospodin, zkoumám srdce a zkouším ledví, abych každému dal podle jeho cest, podle ovoce jeho činů." (Jeremjášovo proroctví 7:9) Tady jsme se spustili až na dno našeho bytí. Mnoho lidí je přesvědčeno, že to s námi není tak zlé. Ale je! A těžko se to poslouchá. A Jeremjáš marně volá: "Dej si poradit, Jeruzaléme, jinak se od tebe má duše odvrátí, jinak tě učiním zcela opuštěnou, neobydlenou zemí. Toto praví Hospodin zástupů: Jistě budou paběrkovat ostatek Izraele jako révu. Vztáhni znovu svoji ruku jako česač hroznů na ratolesti." (6:8-9) Osud Izraele bude jako vypaběrkované vinné kmeny. Tedy zcela, až do detailů vybrakovaná země bez obyvatelstva.

3. Odstavec třetí - Vylít si hněv a zoufalství na děti.

Hrůzu Jeremjášovu zřejmě nepochopíme až do té doby, pokud sami nezažijeme, že není partner pro naši řeč. Jako bychom do zdi mluvili, naše řeč nemá naprosto žádnou odpověď, tak jako Jeremjášovo proroctví šlo do prázdna: "Ke komu mám mluvit, *koho* varovat, *aby* slyšeli? Hle, mají ucpané uši, nejsou schopni dávat pozor. Hle, Hospodinovo slovo jim bylo k posměchu, nemají v něm zalíbení. Jsem plný Hospodinova hněvu, jsem vyčerpán *tím, že ho musím* snášet." (6:10-11)

² Šlo ale o jazykové hříčky: hebr. souhlásky pro zesílení naléhavosti: **v Tekóji** - hebrejsky *bit^eqoa'* a **trubte** je hebrejsky *tige'u*; podobně u kouřových znamení. Celá kapitola nese rýsy poezie.

³ „Když pak uvidíte ‚ohavnost zpusťování‘, o níž mluvil prorok Daniel, jak stojí na svatém místě - kdo čte, ať rozumí - tehdy ti, kdo *budou* v Judsku, ať utíkají do hor. Kdo *bude* na střeše, ať nesestupuje, aby si vzal věci ze svého domu. A kdo *bude* na poli, ať se nevrací zpátky, aby si vzal svůj plášť. Běda těhotným a kojícím v oněch dnech! Modlete se, aby k vašemu útěku nedošlo v zimě nebo v sobotu. (Matoušovo evangelium 24:17-20)

⁴ Edomitě a Pelištejci se při vysídlení Judska směrem do Babylónie (roku 586 před Kristem) snažili nepomáhat Judejcům, kteří se k nim utíkali o pomoc, ale naopak je vydávali Babylóňanům a osídlovali opuštěná místa. Sami ale nevěděli, že jejich čas přijde. V roce 553 před Kristem padli také do rukou Nabonida, posledního krále babylónského, vládnoucího 556-539 před Kristem...

Seřvat děti umí každý. Po pravdě řečeno se stávají právě ti nejmenší hromosvodem naší zloby a zmatků. Ale tady je to zřejmě jinak. Revoluce mládeže, tedy probuzení těch nejmladších bývají emotivní, někdy zmanipulované, ale dost často jediné možné a hluboce účinné. Vzpomeňte, že si Pán Bůh použil mladého Samuele, aby řekl Izraeli, co si o něm myslí. Bylo to dítě, na které Hospodin "vyli" své slovo a poslal jej vyřídit soudy soudci Elímu! (1. Samuelova 3) Jeremjášovi příjemci jsou tedy ti, od kterých by nikdo nic nečekal: "Vylej *ho* (slovo) na dítě na ulici a na mládence, *kteří* spolu důvěrně hovoří, vždyť i muž s ženou budou polapeni, stařec s *tím, kdo je* plný dnů. Jejich domy stejně jako pole a ženy budou předány jiným, neboť vztáhnu svou ruku proti obyvatelům této země, *je* Hospodinův výrok, protože všichni od nejmenšího do největšího pro sebe hrabou *nekalý* zisk, od proroka až po kněze všichni podvádějí." (6;1-13) Sociální citlivost, ostré a kritické myšlení mladých kritiků - *puberťáků* víry - je to poslední, co bychom čekali. Oni jsou to schopni zahlédnout, že se tu krade a podvádí! Proč by měli mlčet. Oni také alespoň kouskem myslí cítí, že v tuto chvíli jde i o ně!⁵

4. Odstavec čtvrtý - Pokoj, pokoj...

Co je zevnitř shnilé, to není možno opravit svrchu, to je známá věc. Plechy starého auta *prokvetou* vždy jakýkoliv nátěr. Stejně tak se nedá *zamatlat* pobožnou řečí křivost a podvod. Církev, která za každou cenu chce dosáhnout klidu a pokoje, je nesrozumitelná a hlavně naprosto neúčinná. *Zamodlit* křivárny a lži prostě nejde. Musí se o tom začít mluvit, musí to ven! Přátelé, ale tohle je přesně obraz Církve bratrské. A pokud se nenaučí otvírat rány a léčit, nebude mít vliv na okolí. Nemá co uzdravovat. Sama je nemocná a bolavá.

Jako Jeruzalémští: "Napravují zkázu mého lidu **povrchně** slovy: Pokoj, pokoj, ale *žádný* pokoj není. Styděli se, že páchali odpornou věc? Ani trochu se nestyděli, ani se hanbit neumějí. Proto padnou s padajícími; v čase, *kdy* je navštívím, se zapotácejí, praví Hospodin." (6:14-15) Jim také chyběla jakákoliv sebereflexe, jakékoliv ohlédnutí za minulou zkušeností otců (což je jedno z pravidel Izraele - "Budeš připomínat!").

Paličatá neochota už hraničí i s neschopností reagovat, srdce tvrdne až ztvrdne! "Toto praví Hospodin: Zastavte se na cestách a rozhlížejte se! Ptejte se na dávné stezky: Kde je ta dobrá cesta? Jděte po ní a najděte místo odpočnutí pro své duše. Říkají však: **Nepůjdeme**. Ustanovil jsem vám strážné *se slovy*. Dávejte pozor na zvuk beraniho rohu. Říkají však: **Nebudeme dávat pozor**." (6:16-17)

5. Odstavec pátý - Kámen úhelný ke spáse a pádu mnohých

Kde se pohrdá zákonem a konají se voňavé a drahé bohoslužby, při nichž se zároveň popírá pravda, tam Pán Bůh nemůže, než soudit: "Proto slyšte, národy, a znej, shromáždění, *co se s nimi stane*. Slyš, země: Hle, přivedu na tento lid zlo, ovoce jeho úmyslů, protože nenaslouchali pozorně mým slovům. A můj zákon? Tím pohrdli. Na *co je* mi kadidlo pocházející ze Šeby a vonné koření z daleké země? Vaše zápaly se *mi* nezalíbí a vaše oběti mě nepotěší." (6:18-20)

Pokud se lidé dušují tím nejupřímnějším náboženstvím, zaklínají se nejdůležitější tradicí a vzývají to nejmodernější pojetí náboženství, je těžko je přesvědčit. Mají svou pravdu a utrou každého kritika. Protože už slovo *kritika* je podle nich sprosté. Pán Bůh ale má svoje nástroje, jak je zastavit a ten Pán nebude pádem jedinců, ale půjde o řetězovou nehodu: "Proto takto praví Hospodin: Hle, já kladu tomuto lidu překážky a klopýtnou o ně otcové

⁵ "Proto ženy, slyšte Hospodinovo slovo a *ať* vaše ucho přijme slovo jeho úst. Naučte své dcery bědovat a své přítelkyně naříkat, protože do našich oken vystoupila smrt. Přišla do našich paláců, aby vyhladila děti z ulic *i* mládence z náměstí." (Jeremjášovo proctví 9:19-20)

spolu se syny, sousedi i jeho přítel a zahynou.” (6:21) Apoštol Petr dávno poté cituje ve svém dopise (1. list Petrův 2:6-8) proroky a žalmy, kteří mluví o stejné překážce, na níž Izrael klopýtne a srazí vaz.⁶

Toho nás, Bože, uchraň!

⁶ 1. list Petrův 2:6-8: “Proto stojí v Písmu: ‚Hle, kladu na Siónu kámen úhelný, vyvolený, vzácný; kdo v něj věří, jistě nebude zahanben.‘ Vám tedy, kteří věříte, *je* vzácností, ale nevěřícím *je to* ‚kámen, který stavitelé zavrhnli; ten se stal kamenem úhelným‘ a ‚kamenem úrazu a skálou pohoršení‘. Ti narážejí, protože jsou neposlušni slova; k tomu také byli určeni. (Viz také Izajášovo proroctví 28:16 a 8:14! ; Žalm 118:22; a Skutky apoštolů 4:11; Pavlův dopis Římanům 9:33; a 1. dopis Korintským křesťanům 1:23)